

Využití canisterapie při práci s mládeží s výchovnými problémy

Z. Polášek, Mgr. Š. Honová
Občanské sdružení ARIS Ostrava

Příspěvek se zabývá pohledem volnočasového pedagoga – canisterapeuta v občanském sdružení ARIS a metodika primární prevence ve výchovném ústavu, na možnosti využití canisterapie při preventivních i volnočasových aktivitách dětí a mládeže se sklony k delikventnímu chování, pocházející ze sociálně vyloučeného prostředí. Předmětem zkoumání byla náplň, obsah, formy a metody canisterapie a jejich vliv na chování klientů. Teoretické poznatky jsou využity v praktické aplikaci při práci s klienty ve sledovaném období 2008 - 2010.

Canisterapie má svá pravidla

Canisterapie – způsob terapie, který využívá pozitivního působení psa na zdraví člověka, pojem zdraví je podle definice Světové zdravotnické organizace WHO myšlen jako stav psychické, fyzické a sociální pohody.

V České republice se pojem canisterapie začal užívat od roku 1993 a byl spjat se jménem Jiřiny Lacinové, která je pokládána za autorku canisterapie.

Canisterapie je podmíněna dodržováním legislativy, odborným vzděláním psovoda a splněním povahových testů psů, které jsou rozhodčími osvědčeny certifikátem.

Formy a metody canisterapie v ČR

- Mezi základní metody patří Animal Assisted Activities (AAA) - aktivity pomocí zvířat, Animal Assisted Therapy (AAT) – terapie pomocí zvířat, Animal Assisted Education (AAE) – vzdělávání pomocí zvířat, Animal Assisted Crisis Response (AACR) – krizová intervence pomocí zvířat, skupinová a individuální canisterapie.
- Podle toho, jak častý je kontakt mezi psem a klientem a kde mezi nimi dochází k setkání lze canisterapii vymezit na pobytovou formu, krizovou intervenci, jednorázovou aktivitu, návštěvní program, rezidentní formu. Tyto formy jsou využívány v rámci AAA, AAT a AAE.

Canisterapie v ARIS,o.s. Ostrava

Primární prevence pomocí canisterapie se zaměřením na děti a mládež ze sociálně znevýhodněného prostředí.

(metody AAA, AAT, AAE)

Cíleně jsme vybrali plemeno rottweiler (pro naše účely se hodí odolností, vyrovnaností, sebevědomím a určitým způsobem i negativní nálepkou, kterou nevhodnou medializací tyto psi - stejně jako některé děti - neprávem mají. Identifikace a následná diskuse na téma dobro, zlo, agresivita, strach, vyloučení... je pak u dětí zcela přirozená). V našem občanském sdružení pracují s dětmi Afra Alpakar (Ariska), Eros Terežský dvůr a Nestro Bohemia Sybelle.

Personální zajištění canisterapie

- V občanském sdružení ARIS v současnosti působí dva canisterapeutické týmy (tým tvoří psovod a pes), splňující požadavek na odbornost nejen složením canisterapeutických zkoušek a členstvím Canisterapeutickém sdružení Jihomoravského kraje, ale také neustále doplňovaným vzděláním psovodů.
 - Zdeněk Polášek, má ukončené středoškolské vzdělání v oboru sociální práce a v současné době je studentem 3. ročníku UJAK obor speciální pedagogika – vychovatelství,
 - Mgr. Šárka Honová, vystudovala sociální pedagogiku, je absolventkou výcviku v systemické terapii a v současné době končí doktorandské studium na katedře psychologie a sociální práce Filozofické fakulty Ostravské univerzity.
- Oba se dlouhodobě profesně věnují práci s dětmi a mládeží ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Předškoláci a mladší školní věk

U dětí mladšího školního věku je canisterapie spojená s hrou. Zaměřujeme se na podporu vrstevnických vztahů v kolektivu, na prevenci šikany, rozvíjení znalostí, ale také emoční citlivosti, pozorovacích schopností a komunikačních dovedností dětí.

Nízkoprahová zařízení a otevřený klub ARIS

V nízkoprahových
zařízeních lze sledovat
pozitivní reakce dětí při
zařazení canisterapie do
zážitkových programů.
Jeden z chlapců na
fotografii, notorický
záškolák a repetent,
zažil na výstavě psů svůj
první „aha efekt“ a malé
vítězství, když poprvé v
životě prakticky uplatnil
jednoduchou
konverzaci v němčině,
aby pro sebe a kamarády
zařídil pohlázení
neobvykle vyhlížejícího
psa...

Starost o psa
zvyšuje prestiž
dítěte v kolektivu

Další z možností
využití canisterapie
v nízkoprahových
zařízeních, ale
krátkodobě i během
školních besed, je
svěřit psa do péče
dítěti, které se jeví
být v kolektivu
něčím
znevýhodněné.

Pes upevňuje tým a vrstevnické vztahy

Z prvních výsledků výzkumu uskutečněného mezi klienty otevřeného klubu ARIS v ostravské sociálně vyloučené lokalitě tzv. oblast zadního Přívozu v období od října 2008 do října 2010 vyplývá, že při pravidelné účasti psa na akcích dětského kolektivu, se snižuje napětí mezi dětmi, zlepšuje se schopnost komunikace. Děti navštěvují klub s větší pravidelností a pes je pro některé z nich motivací také k mírnému zlepšení ve škole.

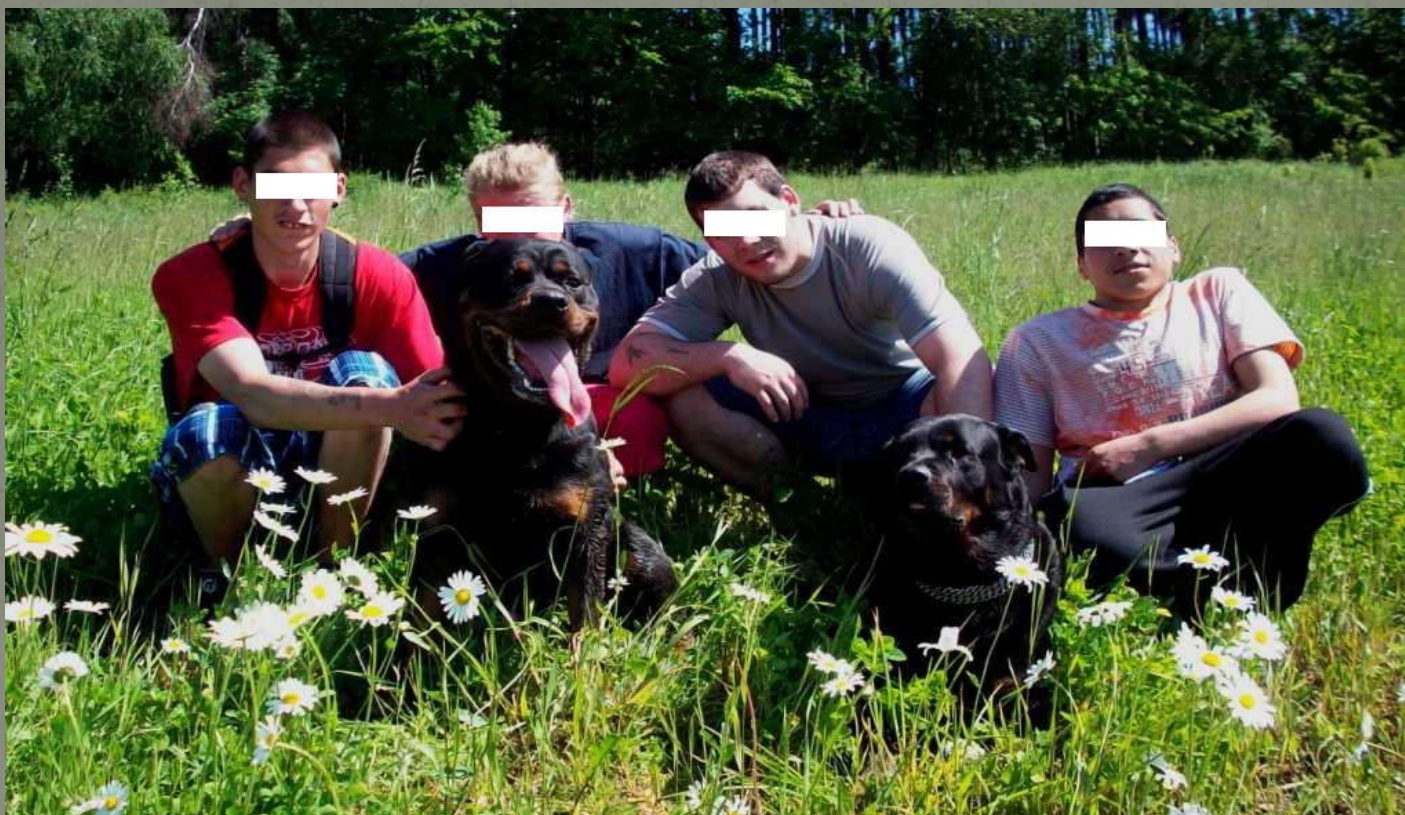
Formy uplatnění canisterapie ve výchovném ústavu

Psy jsem využíval v minulém školním roce také při práci vychovatele a preventisty ve výchovném ústavu pro mládež. S ohledem na specifika zařízení a nestabilní vzorek respondentů nelze zatím uvést relevantní data, avšak možnosti a formy využití canisterapie i reakce klientů na psa jsou patrné také z následujících fotografií .

Za povšimnutí stojí například neverbální komunikace klientů v týmu - vytěsnění znevýhodněného chlapce a následný posun v projevu jeho emocí i ve vrstevnických vztazích, když mu byl svěřen pes.

Rovněž stojí za povšimnutí skutečnost, že pes vyhledává chlapce spíše se suverénními projevy, kdežto fena je protektivní a má tendenci vyhledávat klienty v něčem nejisté...

Psi reagují na hierarchii v kolektivu

Možná jeden z mála okamžiků štěstí...

Psi pozitivně ovlivňují vztah v kolektivu

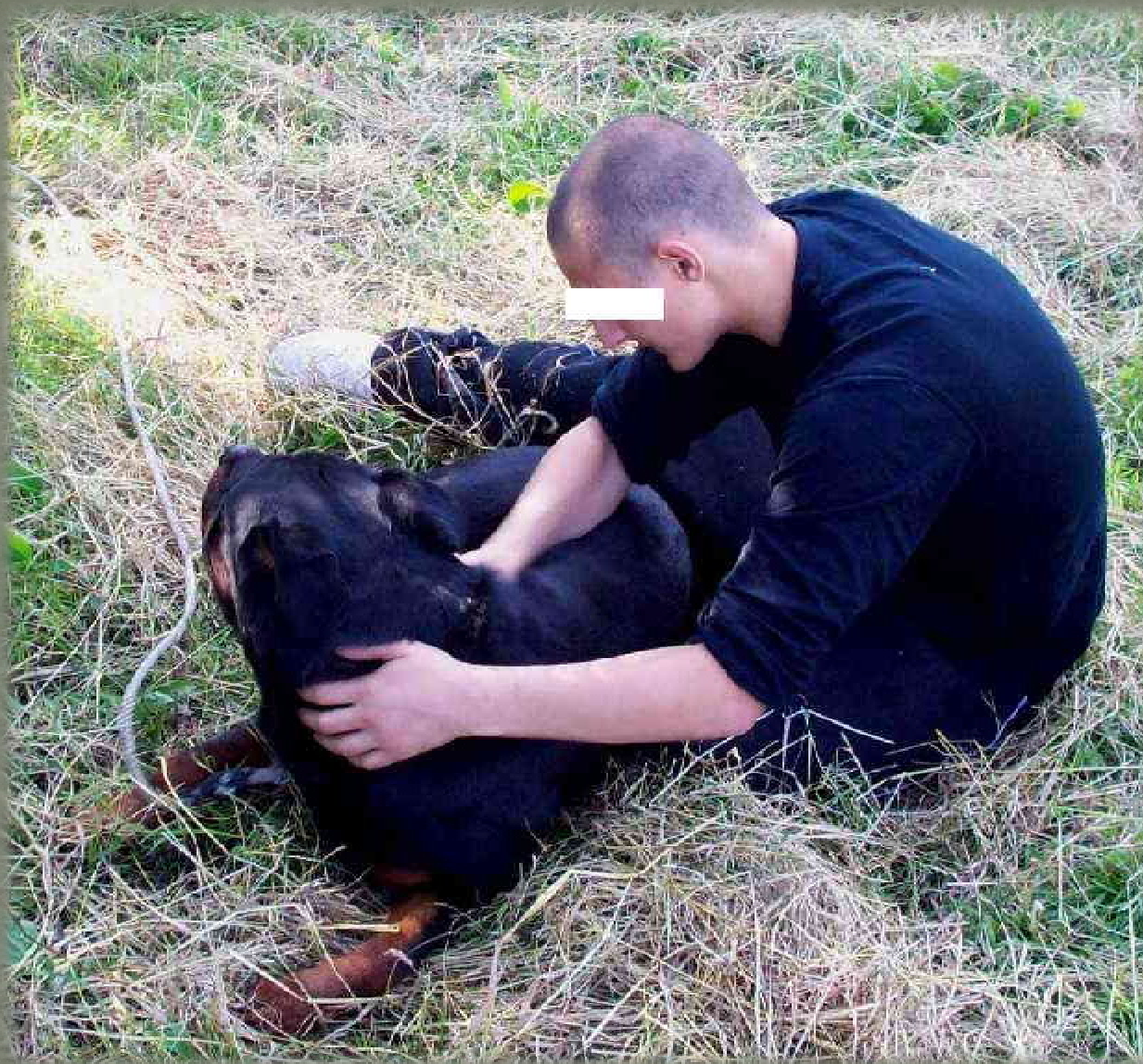

Výcvik psů jako další z metod

Seznámení se základy sportovní kynologie dává chlapcům příležitost k fyzickému vybití, možnost poznat radost z úspěchu, ze soutěže. Klienti se seznamují se základy péče o psa, učí se chápat zodpovědnost za zvíře, které je na nich závislé. Právě u těchto chlapců je z mého pohledu přínosná i zkušenost, že musí ovládat svoji netrpělivost při nezdaru, hněv, učí se chápat, že násilí, nejen při výcviku psa, nevede rychleji k cíli. Právě těmto klientům je rottweiler ideálním partnerem svou silou a vytrvalostí – reaguje přirozeně, nenechá si ubližovat.

Také na této fotografii se psi přirozeně rozdělili podle vrstevnických vztahů ve skupině...

Fotka místo
závěru ...

I ti nejsilnější mají
slabé chvíle...

Ve chvílích zdánlivého
souladu, kdy se nic
„nemusí“ a nikdo se
nedívá je vzájemná
interakce chlapce a psa
nejintenzivnější...

A canisterapie, dle
mého názoru,
nejúčinnější.

Děkuji za pozornost.